

Testprojecten met verstandelijk gehandicapten

ZORG OP AFSTAND KOMT STEEDS DICHTERBIJ

Tekst Christine Pietersen | Beeld Henk Marks

Zorg op afstand met behulp van sensortechnologie, kan een oplossing zijn voor die regio's in Groningen en Drenthe waar een tekort dreigt aan gekwalificeerd verplegend personeel. Als bijvoorbeeld zelfstandig wonende verstandelijk gehandicapten op afstand worden gemonitord, dan zijn er minder verpleegkundigen in de buurt nodig.

Zorg op afstand is wereldwijd in opkomst. Tot nu toe werd het voornamelijk ingezet in landen waar grote afstanden overbrugd moeten worden, zoals de VS, Canada en Australië. In Europa waren Frankrijk en Finland de eerste landen die deze zorgvorm overnamen. Nederland is een klein land en men zag het aspect 'afstand' niet direct als een problematische factor. De zorginstaties, overheid en beleidsmakers kijken er nu anders tegenaan: zorg op afstand biedt een hogere kwaliteit door intensievere zorg, het verbetert het zelfmanagement van de cliënt en het zorgt voor een efficiëntere inzet van schaarse professionals.

Zelfstandig wonende gehandicapten monitoren

Voor zorg op afstand kunnen verschillende communicatiemiddelen worden ingezet, zoals mobiele telefoons, videoverbindingen, web-sites, e-mail, maar ook sensoren. Informatie over de patiënt wordt

opgeslagen in databases en doorgegeven aan zorgverleners, zonder dat de patiënt of de zorgverlener de deur uit hoeven. Dat maakt dat ouderen langer thuis kunnen blijven wonen en dat chronisch zieken meer vrijheid ervaren. Zorg wordt ingepast en afgestemd op het dagelijkse leven van de cliënt. De Groningse Hanzehogeschool, zorgdienstverlener Novo en ICT-systeemintegrator Avics, werken aan een project waarbij sensoren worden aangebracht in huizen van zelfstandig wonende, licht verstandelijk gehandicapten. De sensoren kunnen bijvoorbeeld registreren wanneer een raam open wordt gezet of hoe laat mensen naar bed gaan en opstaan. Daarnaast is het systeem in staat tot interventies, zoals het aansporen van een cliënt om op tijd naar bed te gaan of op te staan.

Vanaf 2013 is er te weinig verplegend personeel

Lector New Business & ICT van de Hanzehogeschool Groningen,

dr. Hugo Velthuijsen is voorzitter van de stuurgroep van het project. 'Novo verwacht dat er in 2013 een tekort is aan gekwalificeerd verplegend personeel en vroeg of wij hier een oplossing voor konden bieden. We hebben het in een project gegoten en vervolgens Avics er bij gevraagd, vanwege hun expertise en omdat ze een voorsprong hebben op technologisch gebied.' In augustus 2009 ging de stuurgroep, bestaande uit Hugo Velthuijsen, Rik Bakker (Novo) en Igor Stalpers-Croeze (Avics) aan de slag. Margreet Schurer van de Hanzehogeschool Groningen, werd aangesteld als projectmanager.

Ter voorkoming van blauwe zwaailichten

Velthuijsen: 'Het project is er op gericht om mensen met een licht verstandelijke handicap blijvend zelfstandig te laten wonen. Deze mensen hebben een enorme behoefte aan rust, orde, regelmaat en

MEER REGELMAAT CREËREN VOOR VERSTANDELIJK GEHANDICAPTEN

Novo biedt met ruim dertienhonderd medewerkers ondersteuning aan tweeduizend mensen met een verstandelijke handicap bij wonen, werk en dagbesteding in Groningen en Drenthe. Divisiemanager Rik Bakker: 'Novo heeft momenteel driehonderdvijftig cliënten die zelfstandig wonen. Soms worden ze ontslagen omdat ze meerdere keren te laat op hun werk zijn gekomen. Of worden ze geconfronteerd met een torenhoge energierekening, omdat ze, als het te warm is, de CV niet omlaag zetten, maar het raam wagenwijd open zetten. Met dit systeem willen we dergelijke situaties voorkomen, omdat die het leven van onze cliënten ontwrichten. Wij gunnen ze graag een plezierig leven.'

reinheid, om het zo maar te zeggen. Maar ze kunnen ook wel eens uit de band springen en dat kan leiden tot overlast, drugsgebruik, baanverlies of gezondheidsklachten. En kan er een 'blauw zwaailichtmoment' ontstaan, wat de begeleiders uiteraard graag willen voorkomen. Sensoren kunnen afwijkingen in leefpatronen registreren, waardoor de begeleiders sneller worden geïnformeerd. Het is onze ambitie om met dit project van een reactief naar een proactief systeem te gaan.' Het project draait inmiddels een jaar en er kwam meer bij kijken dan de deelnemers hadden gedacht. Velthuisen: 'Het is een onderzoekstraject, dus is het niet verwonderlijk dat je dingen moet aanpassen. Novo wilde bijvoorbeeld de sensoren ook inzetten als een 'leermiddel' voor de doelgroep. De doelgroep leert vooral door conditionering en inslijten. Gewenst gedrag beloon je, ongewenst gedrag neger je. Hoe ga je dat doen? Dat was opeens een hele interessante vraagstelling voor onze studenten die een zorgopleiding volgen. Omdat we zoveel disciplines in huis hebben konden we studenten inzetten van de opleidingen ICT, sensor technologie, gezondheidsstudies, financieel-economisch management, rechten en international business, human technology en marketing.'

Wie gaan er aan verdienen?

'Een spannend moment was toch wel de intellectuele eigendoms kwestie. Avics wilde graag eigenaar worden van het systeem, om het te vermarkten. Maar Novo wordt met marktwerking geconfronteerd, dus die had ook een belang. Afsproken is nu dat Avics de soft- en de hardware verkoopt en dat Novo een op maat gemaakt interventiesysteem krijgt. Voor de studenten die aan de businesscase werken was het ook een interessante kwestie. In mijn lectoraat wil ik de afzonderlijke studies ICT en Business bij elkaar brengen. Als je tegen ICT-studenten begint over verdienmodellen, dan worden ze daar een beetje chagrijnig van. En economiestudenten hebben leuke ideeën, maar hoe ze dat technisch moeten uitvoeren is een lastiger verhaal. Daarom is dit project heel geschikt voor ze.'

Onrust bij de cliënten

'Bij een aantal cliënten worden de sensoren momenteel uitgetest en dat levert spanningen op. Ze krijgen ineens veel onbekende mensen over de vloer en dat vinden ze niet prettig. Voor de acceptatie van het systeem zullen we dus heel zorgvuldig moeten omgaan met de implementatie, omdat dat gevolgen kan hebben voor het vermarkten van het systeem. Zorg is in die zin een lastige wereld, omdat je soms met mensen te maken krijgt die anders zijn dan jij en ik. Wij kunnen 'oorzaak' en 'gevolg' begrijpen, maar dat werkt niet bij iedereen zo.'

www.hanze.nl

www.novo.nl

www.avics.nl

ZOEKEN NAAR AANSLUITING OP BESTAANDE SYSTEMEN IN DE ZORG

Avics is bijna twintig jaar ICT-specialist in de zorgsector. Als merkonafhankelijke systeemintegrator ontwerpt, bouwt en implementeert het bedrijf open source software en participeert het in landelijke en Europese IT-ontwikkelingstrajecten. Hoofd ontwikkelafdeling Ir. Igor Stalpers-Croeze: 'Met de studenten van de Hanzehogeschool Groningen programmeren we nu expertsystemen om de sensorgegevens te analyseren en om te zetten in rapportages voor de cliënt, de begeleiders en de orthopedagoog. Uiteindelijk kan de orthopedagoog zelf de sensoren programmeren en per cliënt maatwerk verrichten. Als het project medio 2011 afgerond is gaan wij het product vermarkten. Wij weten als geen ander hoe wij dit systeem kunnen koppelen aan de bestaande systemen die in de zorg worden gehanteerd.'